



PÉCS

2. SOROZAT

Pécs Baranya megye székhelye. A ma 170 ezer lakosú város már évezredekkel ezelőtt, a rézkorban is lakott hely volt; i. e. 1000 táján illírek, majd i. e. 400-tól kelták lakták. A római korban (i. e. I. sz.) e helyen már városi civilizáció alakult ki — ettől az időtől számítható Pécs kétezer éves múltja: Sopianae néven Pannónia római tartomány egyik igazgatási központja volt. E korszakból az ókeresztény kultúra kialakulására utaló festett sírkamrák, mauzóleumok maradtak fenn. A székesegyház alttemploma is római alapokon nyugszik.

409-ben a hunok foglalták el a várost, majd a keleti gótok, gepidák, longobárdok, frankok uralma váltotta egymást. A VI. században avarok, majd szlávok lakták; a IX. századtól, a honfoglalás korától magyar település.

1009-től Pécs püspöki székhely. A tatárjárás után a székesegyház IX. századi épületéhez kapcsolódóan ún. püspökvár épült.

A középkorban Pécs virágzó iparos és kereskedőváros volt. Gazdasági és kulturális jelentőségét az is jellemzi, hogy I. Lajos király 1367-ben itt alapította meg az ország első egyetemét. 1440-ben itt nyílt meg Magyarország első közkönyvtára is. A reneszánsz korában Pécs a humanizmus egyik központja volt. E városban élt Janus Pannonius, a nagy humanista költő.

A török uralom alatt (1543—1686) a törökök számos dzsámit, mecsetet, minaretet, kolostort, fürdőt építettek, melyek közül több még ma is áll. A felszabadító háborúk, ostromok következtében a virágzó város csaknem teljesen elnéptelenedett. Csak lassan indult meg újabb kori fejlődése.

A XIX. század második felében Pécs gazdaságát a bányászat és az ipar lendületes kibontakozása jellemezte; ekkor kezdte meg működését a Zsolnay-féle majolikagyár és az Angster orgonagyár is.

A mai Pécs — történelmi múltjához méltóan — alapvetően fontos szerepet játszik az ország gazdasági és kulturális életében. Pezsgő művészeti életének jeles

képviselői közül nemzetközileg is ismert és elismert például a Pécsi Balett, a Bóbita Bábegyüttes vagy a város szülőtte, Victor Vasarely és Breuer Marcell építész művészete.

1. A Városi Tanács székháza a Széchenyi téren

Ezen a helyen állott a török hódoltság után 1710-ben épített régi Városháza is. A jelenlegi épületet 1831—32-ben emelték; 1907-ben Láng Adolf tervei alapján építették át szecessziós stílusban.

2. Jakováli Hasszán pasa dzsámija (XVI. sz. második fele)

Hazánkban az egyetlen teljes, minarettel is rendelkező török templom, melyet többszöri átépítés után korhűen restauráltak.

3. Idrisz baba türbéje

A török orvos síremléke, akit halála után szentként tiszteltek, 1591-ben épült.

4. A Zsolnay Múzeum

A hajdani nagypréposti házat a XIV. században emelték, majd a múlt századig többszörösen átépítették és átalakították. A múzeumban a Zsolnay-gyár nagyértékű gyűjteményei, mintadarabjai, muzeális értékei láthatók.

5. Ókeresztény mauzóleum a Szent István téren (IV. sz.)

Kétszintes sírkápolna maradványai. Pécs e méltán világhírű nevezetességét 1780-ban fedezték fel.

6. A felszabadulási emlékmű a Hunyadi utcában

Jánossy György építész és Makrisz Agamemnon szobrász alkotása.

Pécs is the capital of Baranya county. Having a population of 170 thousand people, the town was inhabited as early as the copper age: around 1000 BC by Illyrians and from 400 BC by Celts. Urban civilization could have been already found at this place in the Roman Age (1st cent. BC), so the two-thousand-year-long history of Pécs is reckoned from that time. Under the name of Sopianae, it was one of the administrative centres of Pannonia Roman province. Distempered burial vaults and mausoleums relating to the birth of ancient Christian culture have abided from this era. The undercroft of the cathedral also stands on Roman foundations.

The Huns occupied the town in 409 AD, after them the Eastern Goths, then the Gepids, the Lombards and the Francs ruled over it. In the 6th century first Avars then Slavs lived here; since the Hungarian conquest in the 9th century, it has been a Hungarian settlement.

Pécs has been an episcopal see since 1009. Following the Tatar invasion a so-called episcopal castle was erected as the extension of the cathedral built in the 9th century.

In the Middle Ages Pécs was a flourishing town of trade and commerce. Its economic and cultural importance is also indicated by the fact that in 1367 King Louis I founded the first university of the country here. In 1440 Hungary's first public library was opened in this town. In the Renaissance Age Pécs was one of the centres of humanism. This town gave home to Janus Pannonius, the great humanist poet.

During their rule (1543—1686) the Turks built several jamis, mosks, minarets, monestaries and baths, some of which are still exist. Because of the sieges and wars of liberation, this flourishing town became almost depopulated. Its development in the new epoch started slowly.

In the second half of the 19th century the economy of Pécs was characterized by the rapid progress of mining and industry; the Zsolnay majolica factory and the Angster organ factory started working at this time as well.

Today Pécs — like in its past — plays an essentially important role in the economic and cultural life of the country. From among the prominent representatives of the colourful and vivid artistic life of Pécs, for example the Pécs Ballet Company, the Bóbita Puppet Show Ensemble and the artistic activity of Victor Vasarely and of Marcell Breuer, architect, the sons of the town are internationally known and recognized.

1. *The Hall of the City Council* on the Széchenyi Square
On this site stood the old City Hall built after the Turkish rule in 1710. The present building was built in 1831—32 and was reconstructed in secessionist style according to the plans of Adolf Láng in 1907.

2. *The jami of Yakoval Hassan pasha* (second half of the 16th cent.)

In Hungary the only complete Turkish mosk with a minaret. After several reconstructions it was restored in its original style.

3. *The sepulchral chapel of Ydris Baba*

The tomb of the Turkish doctor, who was honoured as a saint after his death, was built in 1591.

4. *The Zsolnay Museum*

The former house of the grand provost was erected in the 14th century and until the last century it was reconstructed and altered several times. The valuable collections, samples and museum pieces of the Zsolnay factory can be seen in the museum.

5. *Ancient Christian mausoleum on the Szent István Square (4th cent.)*

It is the ruins of the two leveled sepulchral chapel. This justly world famous sight of Pécs was unearthed in 1780.

6. *Monument of Liberation on the Hunyadi Street*

It is the work of the architect György Jánossy and the sculptor Agamemnon Makrisz.

Pécs ist der Verwaltungssitz des Bezirkes Baranya. Schon vor Jahrtausenden war das Gebiet der heute 170 Tausend Einwohner zählenden Stadt besiedelt: um 1000 v. u. Z. lebten in diesem Gebiet Illyrer, später um 400 v. u. Z. Kelten.

In der Römerzeit, 1. Jh. v. u. Z., bildete sich an diesem Ort schon eine städtische Zivilisation heraus und von dieser Zeit an gerechnet, besteht Pécs seit 2000 Jahren. Unter dem Namen Sopianae war es eines der Verwaltungszentren der römischen Provinz Pannonia. Aus dieser Zeitepoche blieben Grabkammern und Mausoleen erhalten, die auf die Herausbildung der urchristlichen Kultur hinweisen. Der Unterbau des Domes stammt ebenfalls noch aus römischer Zeit.

Im Jahre 409 eroberten die Hunnen die Stadt und später lösten sich Ostgoten, Gepiden, Langobarden und Franken in der Herrschaft ab. Im 6. Jh. lebten hier Avarer und dann Slaven. Ab dem 9. Jh., der Zeit der Landnahme durch die Magyaren, ist sie ungarisches Siedlungsgebiet. Seit dem Jahre 1009 ist Pécs Bischofssitz. Nach dem Tatarensturm liess die Kirche an die Gebäude aus dem 9. Jh. die sogenannte Bischofsburg anbauen. Im Mittelalter dann war Pécs eine blühende Gewerbe- und Handelsstadt, deren wirtschaftliche und kulturelle Bedeutung auch dadurch unterstrichen wird, dass König Lajos (Ludwig) I. 1367 hier die erste Uni-

versität des Landes gründete. 1440 wurde hier die erste öffentliche Bibliothek eröffnet.

In der Renaissance war Pécs ein Zentrum des Humanismus. Hier lebte der grosse humanistische Dichter Janus Pannonius.

Während der Türkenherrschaft, 1543—1686, erbauten die Türken zahlreiche Dschami, Moscheen, Minarette, Klöster und Bäder, von denen noch heute mehrere zu betrachten sind.

In Folge der Belagerung während der Befreiungskriege wurde die blühende Stadt fast gänzlich entvölkert. Nur langsam begann die neuzeitliche Entwicklung. In der zweiten Hälfte des 19. Jh. begründete der Bergbau und der sprunghafte Aufschwung der Industrie den Reichtum der Stadt. Es entstanden solche bedeutenden Betriebe wie das Zsolnay Majolikawerk oder das Orgelwerk Angster.

Das heutige Pécs, seiner historischen Vergangenheit ebenbürtig, spielt eine bedeutende Rolle im wirtschaftlichen und kulturellen Leben unseres Landes. Unter den Vertretern des Kunstlebens der sogenannten "Champagner Künste" sind z. B. das Pécser Ballett, das Bóbita Puppenensemble oder die Kunstwerke des in der Stadt geborenen Künstlers Victor Vasarely und des Architekten Marcell Breuer international bekannt und anerkannt.

1. *Rathaus der Stadt* auf dem Széchenyi Platz

An dieser Stelle stand auch das nach der Vertreibung der Türken 1710 erbaute alte Stadthaus. Das jetzige Gebäude wurde zwischen 1831 und 1832 errichtet und 1907 nach Plänen von Adolf Láng im Stile der Sezession (Jugendstil) umgestaltet.

2. *Dschami des Pascha Jakovali Hassan* (2. Hälfte des 16. Jh.)

Die einzige gänzlich erhaltene und mit Minarett versehene türkische Kirche in unserem Land, die

nach mehrmaligem Umbau wieder stilgetreu restauriert wurde.

3. *Türbe des Baba Idris*

Dieses Grabmal des türkischen Arztes, der nach seinem Tode heilig gesprochen wurde, wurde 1591 erbaut.

4. *Das Zsolnay Museum*

Das ehemalige Haus des Dompropsten, im 14. Jh. errichtet, dann bis zum vorigen Jahrhundert umgebaut und umgestaltet.

Im Museum sind die kostbarsten Musterstücke der umfangreichen Sammlung des Zsolnay Werkes zu betrachten.

5. *Urchristliches Mausoleum* auf dem Szent-István-Platz (Platz des hl. Stephan) aus dem 4. Jahrhundert

Überreste einer zweistufigen Grabkapelle. Diese besondere Sehenswürdigkeit, die Pécs weltberühmt machte, wurde 1780 entdeckt.

6. *Das Befreiungsdenkmal* in der Hunyadi Strasse

Eine Schöpfung des Architekten György Jánossy und des Bildhauers Agamemnon Makrisz.

Írta és fényképezte: Tillai Ernő

Szerkesztette: Wieser Katalin

© Magyar Diafilmgyártó Vállalat
Budapest, 1987